

УДК 343.3/.7:343.54:355.01

DOI: <https://doi.org/10.33216/2218-5461/2026-52-2-289-303>

**ВІД ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ ДО ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА:
КОНЦЕПТ «КОНТИНУУМУ НАСИЛЬСТВА» ТА ВИКЛИКИ
ДЛЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ЮСТИЦІЇ Й СОЦІАЛЬНИХ СЕРВІСІВ**

Руденко М.В.

**FROM WAR CRIMES TO DOMESTIC VIOLENCE:
THE «CONTINUUM OF VIOLENCE» CONCEPT AND CHALLENGES
FOR CRIMINAL JUSTICE AND SOCIAL SERVICES**

Rudenko M.V.

Стаття присвячена осмисленню взаємопов'язаності воєнних злочинів із гендерно зумовленими наслідками та домашнього насильства в Україні крізь призму концепту «континууму насильства». Вихідним є положення про те, що в умовах повномасштабної війни ризики насильства не обмежуються окремими «епізодами» чи ізольованими юрисдикціями: практики контролю, примусу, переслідування й завдання шкоди можуть змінювати форму та інтенсивність, але утворюють безперервну траєкторію віктимізації - від «повсякденних» проявів у приватному просторі до сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом, і навпаки. Показано, що така безперервність оголює системний дефект реагування - фрагментацію кримінальної юстиції та соціальних сервісів, яка змушує постраждалу особу багаторазово відтворювати історію насильства, підвищує ризик вторинної віктимізації та сприяє «епізодизації» триваючої поведінки кривдника. На основі аналізу національного регулювання, судової практики та міжнародних стандартів (позитивні обов'язки держави, Стамбульська конвенція) обґрунтовано необхідність узгодженого, потерпіло-орієнтованого маршруту справи, який поєднує безпеку, документування, кваліфікацію, процесуальний супровід і відновлення. Запропоновано модель «єдиного маршруту кейсу» та «єдиного кейс-файлу» як інструментів інтеграції: стандартизована первинна оцінка ризиків, принцип «одне звернення - багато сервісів», мінімізація повторних опитувань і захист конфіденційності під час обміну мінімально необхідними даними. Наголошено на ролі судів у мотивації рішень з урахуванням ризику повторюваності, а також на значенні пробації та програм для кривдників як інструментів запобігання рецидиву. Сформульовано рекомендації для коротко-, середньо- та довгострокової перспективи, спрямовані на зменшення повторюваності насильства, підвищення якості дезагрегованих даних і зміцнення міжвідомчої відповідальності за кінцевий результат захисту прав постраждалих осіб у воєнний час.

Ключові слова: гендерно зумовлене насильство; домашнє насильство; континуум насильства; сексуальне насильство, пов'язане з конфліктом; воєнні злочини; кримінальна юстиція; соціальні сервіси; Стамбульська конвенція.

Постановка проблеми.

Повномасштабна війна, яка триває на території України, істотно підвищує ризики гендерно зумовленого насильства (далі - ГЗН) у публічній і приватній сферах, оскільки одночасно дестабілізує базові гарантії безпеки та доступу до допомоги: руйнує соціальні мережі підтримки, провокує переміщення і житлову нестабільність, загострює економічну вразливість та залежність, акумулює психологічні наслідки бойових дій, а комендантські обмеження й тривале співпроживання в режимі хронічного стресу створюють умови для ескалації контролю, примусу та насильницької поведінки. За оцінками ООН Жінки, у 2025 році було зафіксовано, що «гендерно зумовлене насильство... зросло на 36% з 2022 року», а відповідна динаміка прямо пов'язується зі «стресом, пов'язаним із війною», який посилює як ГЗН, так і домашнє насильство [1].

Для юридичного аналізу цієї реальності ми пропонуємо застосувати концепт «континууму насильства» як пояснювальну модель, що дозволяє трактувати ГЗН не як набір ізольованих епізодів, а як процесуально пов'язану послідовність практик влади й контролю, які змінюють форми та інтенсивність залежно від контексту, але зберігають спільну соціальну та правову природу. У такому розумінні «континуум» означає безперервність ризику та переходів: насильство може мати «повсякденні» прояви (психологічний і економічний примус, переслідування, домашнє насильство), за певних умов - ескалювати до крайніх форм, зокрема сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом, катувань чи інших воєнних злочинів, а згодом - відтворюватися в приватному просторі після переміщення або демобілізації; війна в цій рамці постає не як

разовий «тригер», а як середовище, що підсилює структурні чинники уразливості (ізоляцію, залежність, страх, втрату підтримки), пришвидшує ескалацію та збільшує «щільність» насильницьких практик у житті постраждалої особи [1].

У площині життєвого досвіду це означає умовність межі між «публічною» та «приватною» небезпекою: один і той самий профіль уразливості може вести до різних форм віктимізації, які в реальності перетинаються й взаємно підсилюються, тому аналітично значущою є не лише кваліфікація окремого діяння, а й траєкторія насильства (коли воєнний злочин «продовжується» домашнім насильством у ситуації переміщення, житлової тісноти чи економічної залежності, або коли домашнє насильство підвищує ризик експлуатації та повторної віктимізації під час втечі, окупації чи «переміщених» форм співжиття).

У площині державних реакцій континуум висвітлює ключовий дефект - фрагментацію: провадження щодо домашнього насильства та провадження щодо воєнних злочинів часто функціонують як паралельні «коридори» з різними стандартами доказування, інституційною підвідомчістю та сервісними «входами», унаслідок чого постраждала особа змушена багаторазово підтверджувати свій статус і потреби, що підвищує ризики вторинної віктимізації та знижує готовність до співпраці з інституціями [2].

У правовому вимірі це означає, що бар'єри доступу до правосуддя та захисту здатні «мігрувати» між юрисдикціями (недовіра, стигма, страх помсти, труднощі документування та доведення, розірваність сервісів), якщо відсутні узгоджені маршрути постраждалої особи та міжвідомча відповідальність за кінцевий результат, а не

лише за формальне виконання «свого» етапу процедури [2].

Формально українська модель реагування є багаторівневою: кримінальне право встановлює відповідальність за умисне систематичне вчинення фізичного, психологічного або економічного насильства із санкціями аж до позбавлення волі, паралельно діє адміністративна відповідальність за домашнє насильство (ст. 173² КУпАП) та механізми корекції поведінки кривдника через програми (зокрема із посиланням на ст. 39¹ КУпАП у змінах 2024 року), а міжсекторальну узгодженість покликаний забезпечити урядовий «Порядок взаємодії суб'єктів...», затверджений постановою Кабінету Міністрів України № 658 [4; 5]. Водночас у воєнних умовах найбільш уразливим залишається саме «стикування» кримінальної юстиції та соціального реагування: за відсутності безперервного ланцюга «виявлення - безпека - процесуальний супровід - сервісна підтримка - відновлення» система фактично перекладає на постраждалу особу роль координатора між установами, що підвищує ризик повторюваності насильства і знецінює захисний потенціал правових інструментів.

Мета статті полягає в концептуалізації «континууму насильства» між воєнними злочинами і домашнім насильством та у визначенні інституційних вузлів взаємодії кримінальної юстиції й соціальних сервісів, які потребують реформування, аби забезпечити постраждалій особі безперервний доступ до захисту, правосуддя та відновлення і запобігти рецидиву насильства на рівні процедур, а не лише декларацій.

Огляд стану наукового дослідження проблеми. Аналіз наукової літератури і чинної нормативної бази дає підстави

стверджувати, що ключова слабкість реагування на домашнє насильство в Україні полягає не у «нестачі суб'єктів» чи формальних повноважень, а у дефіциті узгодженого маршруту постраждалої особи та відповідальності за результат міжвідомчої взаємодії. І. М. Білоус у спеціальному дослідженні взаємодії суб'єктів протидії домашньому насильству підкреслює, що багатоконпонентна мета взаємодії, закріплена у нормативних актах, фактично «нівелює пріоритет захисту прав та безпеки постраждалих осіб», а «відсутність оптимального уніфікованого механізму комунікації між суб'єктами» призводить до ненадання системної допомоги [6, с. 406]. У цьому ж ключі наголошено, що «багатоконпонентна мета» взаємодії здатна знижувати пріоритет захисту постраждалої особи, авторка застерігає від формалізації взаємодії [6, с. 406; с. 412]. У висновках авторка деталізує, що навіть урядовий Порядок взаємодії, затверджений постановою КМУ № 658, за наявності надмірно широкої «мети» може розмивати усвідомлення провідного завдання суб'єктів - захист прав та інтересів постраждалих і турботу про їхню безпеку, а відсутність комунікації між суб'єктами відтворює системну неспроможність механізму взаємодії [6, с. 413]. Практичним стандартом ефективної взаємодії авторка визначає мінімізацію кроків самої постраждалої особи: скерування до фахівців має бути організоване так, щоб зусилля людини були спрямовані на відновлення здоров'я та становища, а не на «координацію установ» [6, с. 412]. Важливим є й воєнний аспект, який у роботі І.М. Білоус артикульовано як інституційну потребу: «необхідність залучення представників Мінветеранів до міжвідомчих рад... у зв'язку зі збільшенням випадків насильства за участю

військовослужбовців» [6, с. 406]. Паралельно фіксується «внутрішньосистемний» дефіцит узгодженості - відсутність уніфікованої політики навіть «у межах єдиної системи (зокрема, системи судоустрою)», що проявляється у «низькому рівні взаємодії між судами різних інстанцій» [6, с. 413].

Нормативний каркас міжвідомчої взаємодії формально закріплено Постановою КМУ № 658 [5] Водночас сама наявність підзаконної процедури не гарантує ефективності, якщо вона не забезпечує пріоритету безпеки та відновлення постраждалої особи й не створює передбачуваного ланцюга дій між секторами, що і становить головний об'єкт критики у дослідженні І.М. Білоус [6, с. 406; с. 412; с. 413].

Воєнний стан як чинник загострення проблематики підтверджується й кримінально-правовими дослідженнями. У розділі В. М. Руфанової, присвяченому викликам протидії домашньому насильству в умовах воєнного стану, наведено офіційні дані Національної поліції України: у 2023 році надійшло понад 291 тис. заяв і повідомлень про домашнє насильство (на 16% більше, ніж у 2022 році), а кількість кримінальних проваджень за ст. 126¹ КК України зросла на 35% [7, с. 297]. Авторка пов'язує ці показники з процесуальним виміром якості реагування - потребою коректної кваліфікації, ефективного доказування, застосування обмежувальних/запобіжних заходів і потерпіло-орієнтованого підходу [7, с. 297]. У межах судово-доктринального обґрунтування систематичності як обов'язкової ознаки злочину за ст. 126¹ КК України В. М. Руфанова посилається на позиції Верховного Суду: систематичність утворюється повторюваністю тотожних або схожих дій, де

кожен епізод може виглядати «незначним», але їх сукупність спричиняє надзвичайно негативний вплив; додатково підкреслено, що домашнє насильство «майже ніколи не становить собою окремих епізод», а має кумулятивний і взаємопов'язаний характер [7, с. 314]. Цей підхід узгоджується з аналітичним матеріалом Верховного Суду: «Домашнє насильство майже ніколи не становить собою окремих епізод...» [8]. Відповідно, «епізодичне» реагування (один протокол - один інцидент) структурно не відповідає природі триваючого насильства.

Кримінологічну логіку проблеми підсилює Д. М. Тичина, наголошуючи, що запобігання домашньому насильству - це «не ізольована проблема», а комплексна сфера, де непослідовні дії окремих суб'єктів відтворюють спрощене (і тому неефективне) реагування [9, с. 352]. Такий висновок кореспондує з тезою І.М. Білоус про неузгодженість політики та комунікації [20]. Дослідження «людського виміру» війни пояснюють, чому воєнний стан одночасно підвищує латентність і ускладнює інституційні реакції: Н. Е. Мілорадова та В. В. Доценко підкреслюють, що у період військової агресії проблеми домашнього насильства загострюються, але можуть залишатися «невидимими» або мати неналежне реагування; серед чинників ескалації називаються страх, невпевненість, вимушене переселення, соціально-економічна нестабільність, ПТСР тощо [10, с. 194]. Це має прямий наслідок для юридичного дизайну взаємодії: якщо доступ до поліції/суду/сервісів переривається не лише правовими, а й інфраструктурними та психологічними бар'єрами, то суто «процедурна» взаємодія без механізмів супроводу і мінімізації кроків постраждалої особи не забезпечує ефективного захисту [6,

с. 412]. У цьому ж проблемному полі перебуває і висновок І. В. Татаренко та О. А. Канського про взаємозв'язок домашнього насильства й гендерно зумовленого насильства під час збройного конфлікту та необхідність розглядати ці явища як взаємопов'язані у площині захисту прав людини [11, с. 99-100].

Виклад основного матеріалу.

Зіставлення національного регулювання з міжнародними стандартами підводить до критерію належної оцінки ризиків і балансу прав у ситуаціях домашнього насильства. Міжнародно-правовий стандарт позитивних обов'язків держави демонструє рішення ЄСПЛ «Левчук проти України», де Суд розглядав відмову національних судів у позові про виселення кривдника і контекст постійного ризику для заявниці та дітей [12]. Уже у вступній частині зазначено: «Справа стосується... відмови у задоволенні позову про виселення... через те, що він неодноразово піддавав її... насильству...» (ЄСПЛ, 2020, п. 1) [12]. У цьому ж контексті показовим є зв'язок між процесуальною тривалістю/формалізмом і незабезпеченням ефективного захисту від подальшого насильства (ЄСПЛ, 2020, пп. 1–2 і далі за текстом рішення) [12].

Окремий прикладний вимір формують джерела, які фіксують ризик інституційної «сегментації» гендерно зумовленого насильства у воєнний час. Дослідження Аналітичного центру ЮрФем для DCAF прямо ставить питання: чи «застосовуються політики та практики, розроблені щодо ГЗН, до випадків реагування на СНПК» [2, с.5]. Така постановка проблеми важлива, оскільки вказує на небезпеку «перекоосу»: сексуальне насильство, пов'язане з конфліктом, може розглядатися як «особлива» категорія, тоді як інші форми ГЗН (включно з домашнім

насильством) залишаються з недостатніми ресурсами й непропрацьованим маршрутом підтримки [2]. У цій площині додатковим аргументом виступає теза про можливе «затінення» ширшої роботи з ГЗН за відсутності інтеграції підходів і навчання ключових акторів правосуддя. Натомість baseline-звіт України до GREVIO формалізує рамку моніторингу Стамбульської конвенції та підкреслює, що Сторони мають надавати дані, розділені за статтю, віком, типом насильства, відносинами кривдника/жертви та іншими релевантними характеристиками; при цьому документ прямо нагадує про вимогу забезпечення застосовності Конвенції «в ситуаціях збройного конфлікту» [13, с.6]. Та сама логіка моніторингу й дезагрегації даних розширює рамку інтегрованих політик і збору даних, актуальних для обох доменів - і домашнього насильства, і воєнних злочинів проти цивільних (через гендерно зумовлені наслідки та потребу дезагрегації даних).

Подальший аналіз інституційних практик і моніторингових даних як «слідів» реальної взаємодії суб'єктів дозволяє умовно виокремити три механізми, через які війна «перетікає» у домашнє насильство і водночас ускладнює притягнення до відповідальності за воєнні злочини. Перший механізм - травма і соціально-економічні стресори: UNFPA Ukraine підкреслює, що підвищений рівень стресу, агресії та зловживання психоактивними речовинами «сприяють сплеску насильства з боку інтимного партнера та домашнього насильства», а також звертає увагу на вплив травматичного досвіду військової служби на поведінку вдома [14]. Цей комплекс чинників не «вміщується» лише в рамку кримінальної кваліфікації й вимагає паралельних каналів психосоціальної допомоги, програм для кривдників та роботи з ризиками повторюваності [14; 15]. Другий

механізм - мінливий доступ до держави й сервісів (інфраструктурні руйнування, евакуація/переміщення, комендантська година, окупація): UN Women вказує на масштаб потреб жінок у гуманітарній допомозі та значні обсяги внутрішнього переміщення, що у поєднанні з підвищеним ризиком ГЗН формує «вразливий контекст» для домашнього насильства [1]. Практичний наслідок очевидний: коли постраждала особа фізично не може дістатися поліції/суду/соціальних служб або не довіряє інституціям, її «маршрут» переривається ще до формального запуску державного механізму. Третій механізм - юридична «епізодизація» насильства: Верховний Суд наголошує на кумулятивному та взаємопов'язаному характері домашнього насильства, де кожен інцидент є «цеглиною» загального зразка поведінки [8]. Відтак реагування лише на «останній інцидент» (наприклад, протокол за ст. 173² КУпАП без паралельного ризик-оцінювання та без зв'язку з попередніми фактами) закономірно не зупиняє насильство.

Узгодження кримінально-юстиційного та сервісного вимірів вимагає ідентифікації насильства як триваючого процесу, а відтак - комплексності правових інструментів: фіксації ризиків, обмежувальних заходів, доказування систематичності, маршрутизації до сервісів, контролю виконання програм для кривдників і пробаційного супроводу [8]. Саме в цьому контексті висновки І.М. Білоус про комунікацію, уніфікованість політики та мінімізацію кроків постраждалої особи набувають практично-пріоритетного значення, а стандарт ЄСПЛ у справі «Левчук проти України» підтверджує, що формалізм і неповна оцінка ризиків підривають ефективність захисту (ЄСПЛ, 2020, пп. 1–2 і далі) [6, с. 406; с. 412; с. 413; 12]

Запропонована модель узгодження суб'єктів реагування виходить із того, що «класична» система протидії домашньому насильству, закріплена у Постанові КМУ № 658, у воєнних умовах потребує розширення і практичного «дошивання» тими інституціями, які працюють із наслідками війни, сексуальним насильством, пов'язаним із конфліктом, та підготовкою сектору правосуддя. Саме тому інтеграція суб'єктів у спільну логіку маршруту постраждалої особи доцільна не як формальне «додавання учасників», а як упровадження єдиної архітектури взаємодії, де кожен орган виконує свою процесуальну або сервісну функцію, але не розриває ланцюг захисту, доказування та відновлення. Таку інтеграцію відображає аналітична таблиця, що поєднує суб'єктів, визначених у системі № 658, із критично важливими для воєнного контексту інституціями (ветеранська політика, реагування на СНПК, тренінгова інфраструктура), та задає матрицю «функцій-вузькі місця-інструменти корекції» [5].

Першою точкою входу для більшості випадків залишається Національна поліція України, на яку покладено виявлення, застосування термінових заходів безпеки, документування, первинну оцінку ризиків і скерування. Водночас типова вада практики - «епізодизація» випадку (коли реагування зводиться до останнього інциденту), слабкий обмін даними із соціальними службами та об'єктивно звужений доступ постраждалих через комендантські обмеження, переміщення й нестабільність проживання. Вихід полягає у стандартизації первинної ризик-оцінки та мінімально необхідного «чек-листа доказів», запровадженні єдиного електронного «кейс-файлу» і маршрутизації за принципом «одне звернення - багато сервісів», коли процесуальний старт

автоматично запускає паралельні канали безпеки, правничої допомоги та соціального супроводу [8].

Процесуальну цілісність забезпечує Офіс Генерального прокурора, який здійснює процесуальне керівництво у провадженнях про домашнє насильство і, за наявності підстав, у «перехресних» епізодах, пов'язаних із СНПК/воєнними злочинами, а також підтримує обвинувачення [2; 8] Воєнний час підсилює тут іншу типову проблему - розрив між «воєнними» та «невоєнними» треками гендерно зумовленого насильства, коли увага, ресурси й експертиза концентруються в одному сегменті, а інший залишається недопокритим. Відповіддю мають бути спільні протоколи для справ про ГЗН і СНПК (узгоджені мінімальні стандарти) та спеціалізовані тренінги з потерпілоорієнтованих підходів, які однаково працюють у різних категоріях проваджень і запобігають ретравматизації під час збирання доказів [2].

Окремий «вузол» інституційної спроможності - суддівська та прокурорська підготовка. Національна школа суддів України як інституція підвищення кваліфікації формує стандарти застосування практики ЄСПЛ, принципів Стамбульської конвенції та культури оцінювання ризиків у рішеннях про захист [14]. Проблемою залишається різномірність підходів судів різних інстанцій і дефіцит уніфікованих методик ризик-аналізу, що породжує непередбачуваність і фактичну нерівність доступу до захисту. Тому до навчальних програм доцільно вбудувати модулі з ризик-оцінки та логіки багатофакторного небезпекового аналізу, а також надати практичні шаблони мотивування рішень щодо захисту постраждалих і застосування програм для кривдників. Дзеркальною є роль

Тренінгового центру прокурорів України, який має забезпечувати підготовку прокурорів з урахуванням воєнного контексту ГЗН. Тут типовим викликом є нерівномірність практик і «технічна» модель підтримання обвинувачення без травма-інформованості, тому необхідна єдина програма підвищення кваліфікації «ГЗН+СНПК» та стандарти збору доказів без ретравматизації - як мінімум загальнообов'язковий професійний стандарт [6].

Ключовим процесуальним гарантом залишаються суди (перша інстанція, апеляція, касація), які ухвалюють захисні рішення (включно з обмежувальними приписами), оцінюють «систематичність» як юридичну ознаку, здійснюють баланс прав і мають забезпечити, щоб захист був ефективним, а не формальним. Проблеми взаємодії тут мають дві площини: по-перше, відсутність уніфікованої політики навіть усередині судової системи; по-друге, ризик формалізованої оцінки небезпеки, що прямо критикується у практиці ЄСПЛ (зокрема у справі «Левчук проти України»). Саме тому потрібна вимога обов'язкової оцінки ризиків у мотивувальній частині, системне використання практики ЄСПЛ і підхід до домашнього насильства як до триваючого правопорушення, де «останній інцидент» є лише елементом загальної картини.

Після судового рішення в центр виходять органи пробації, які контролюють виконання покарань/нагляду, координують програми для кривдників та працюють із ризиками повтору. Типовою залишається слабка комунікація між пробацією, судами й соціальними службами та дефіцит програм/ресурсів, що у воєнний час лише загострюється. Ефективна модель передбачає пріоритет програм для кривдників, вимірювані індикатори ризику

повтору і протоколи взаємодії із сервісами підтримки постраждалих, щоби контроль за поведінкою кривдника не існував «окремо» від безпеки постраждалої особи.

Паралельно має працювати сервісний контур - соціальні служби, мобільні бригади, притулки, які здійснюють кейс-менеджмент, кризову допомогу, психосоціальну підтримку та перенаправлення. Вразливим місцем є фрагментованість допомоги й відсутність «єдиного вікна», що перетворює постраждалу особу на вимушену координаторку між установами. Саме тому холістичний підхід із «мінімізацією кроків постраждалої особи» має розглядатися не як етична декларація, а як організаційний стандарт взаємодії.

Воєнна реальність додає суб'єкт, без якого міжвідомча взаємодія залишається неповною: Міністерство у справах ветеранів України, що відповідає за реабілітацію, психічне здоров'я, підтримку ветеранів і сімей та координацію з громадами. Відсутність стабільної інституційної присутності ветеранської політики у платформах протидії домашньому насильству створює прогалину саме там, де потрібен міст між наслідками війни і сімейною безпекою, тому логічним інструментом є включення Мінветеранів до міжвідомчих рад з питань домашнього насильства і торгівлі людьми, як це пропонується у наукових рекомендаціях.

На рівні громад стратегічним координатором виступають органи місцевого самоврядування: вони забезпечують організацію взаємодії на місцях, фінансування/замовлення послуг, створення центрів і притулків. Їхня типова проблема - регіональна нерівність доступу, несталість фінансування та дублювання або «випадіння» функцій. Рішенням є локальні протоколи «єдиного маршруту», програмне бюджетування сервісів і програм для

кривдників та міжсекторальні координаційні групи, які прив'язують «процедури» до вимірюваних результатів безпеки. Окремий правозахисний контур формує Координаційний центр з надання правничої допомоги та мережа центрів БПД, які мають забезпечувати ранній доступ до права, представництво, супровід у цивільних і кримінальних процедурах та стратегічні справи. Типовий дефіцит - пізні залучення та слабка інтеграція з кейс-менеджментом соціальних служб, тому доцільними є механізми «автоматичного» перенаправлення з поліції/суду до БПД та уніфіковані шаблони заяв (обмежувальний припис, виселення, компенсаційні вимоги), які зменшують процесуальні бар'єри.

Нарешті, важливою є роль міжнародних організацій і стандартів (методики, тренінги, ризик-оцінка, програми для кривдників, моніторинг), однак їхній потенціал втрачається, якщо ініціативи існують «паралельно» і не вбудовуються в національні процедури. Оптимальною є інституціоналізація напрацьованих стандартів - у вигляді національних протоколів ризик-менеджменту, програм для кривдників, поліцейських і прокурорських гідів та системи безперервного навчання сектору правосуддя.

У підсумку, інтегрована модель взаємодії означає юридично керовану, процедурно передбачувану та сервісно безперервну систему, у якій кожен суб'єкт - від поліції до БПД і від суду до пробації - працює не як «окремий відрізок», а як частина єдиного маршруту захисту. Її критерієм є не формальна кількість акторів і не перелік повноважень, а здатність системи: (1) швидко зменшити ризик для постраждалої особи; (2) якісно задокументувати і довести факти; (3) забезпечити дієві обмежувальні та корекційні

заходи; (4) гарантувати доступ до правничої й психосоціальної допомоги; (5) запобігти повторюваності насильства через узгоджені рішення й контроль виконання.

Нижче запропоновано «єдиний маршрут кейсу» як юридично керовану модель руху справи про домашнє насильство (та суміжні прояви ГЗН у воєнних умовах) від першого контакту до відновлення. Її логіка полягає в тому, що будь-яке звернення - до поліції, медика, соціальної служби, центрів БПД чи гарячої лінії - має запускати не розрізнені реакції, а єдину послідовність рішень: швидко зниження ризику, документування і збереження доказів, правильну кваліфікацію (адміністративну чи кримінальну), безперервний супровід постраждалої особи та контроль виконання заходів щодо кривдника. Центральним «технічним» елементом маршруту є єдиний кейс-файл: одна структурована картка справи, що містить факти, докази, потреби, контакти, оцінку ризику та історію попередніх інцидентів і рішень. Саме він знімає проблему «епізодизації» насильства і запобігає ситуації, коли постраждала особа щоразу змушена «починати з нуля» в іншій інституції.

Маршрут стартує з виявлення або звернення (поліція 102, медичний працівник, соціальна служба, центри безоплатної правничої допомоги, гаряча лінія). Перший процесуальний крок - первинна оцінка ризику, яка має бути стандартизованою та однаковою для суб'єктів, що приймають звернення. За високого ризику пріоритет абсолютний: негайні заходи безпеки - терміновий заборонний припис, евакуація до притулку, невідкладна медична допомога, фіксація тілесних ушкоджень і кризова психологічна підтримка. За середнього або низького ризику запускається план безпеки та кейс-менеджмент, однак із принциповою

умовою: навіть «низький» ризик не означає відсутність небезпеки, а лише визначає інтенсивність і частоту супроводу та контролю.

Після стабілізації ситуації (через негайні заходи або через план безпеки) створюється єдиний кейс-файл, який акумулює: опис інцидентів і їхню повторюваність, відомості про кривдника/постраждалу особу/дітей, медичні довідки, фото/відео, свідчення, повідомлення, оцінку ризику, контакти сервісів, попередні звернення та рішення. На цьому етапі відбувається кваліфікаційне розгалуження на адміністративний або кримінальний трек. Якщо факт відповідає ст. 173² КУпАП, справа рухається до суду з постановою та, за наявності підстав, рішенням щодо направлення кривдника на програму (ст. 39¹ КУпАП). Якщо наявні ознаки злочину за ст. 126¹ КК України або інших кримінальних правопорушень, запускається досудове розслідування і процесуальне керівництво прокурора, з паралельним застосуванням заходів захисту та недопущення впливу на потерпілу особу.

Окремий контрольний вузол маршруту - перевірка наявності ознак сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом, або іншого воєнного злочину. Якщо такі ознаки є, справа переходить у спеціалізований трек документування за відповідними стандартами, із посиленням захистом потерпілої особи/свідка, конфіденційністю та мінімізацією повторних допитів. Важливо, що цей спеціалізований трек не замінює «звичайний» захист від домашнього насильства, а нашаровується на нього: безпекові рішення, соціальний супровід і правнича допомога мають тривати без переривання, навіть якщо кримінально-правова кваліфікація виходить у площину воєнних злочинів.

На завершальних стадіях обидва правові треки сходяться в ключовій вимозі - запобігання повторюваності. За адміністративним треком це забезпечується через пробаційний/наглядний компонент виконання рішення та проходження програми для кривдника з моніторингом ризику повтору; за кримінальним - через судове провадження, де оцінка ризиків і потреб постраждалої особи має бути відображена у мотивуванні, а покарання та процесуальні обмеження повинні мати захисний ефект, а не бути суто каральними. Обидва варіанти неминуче ведуть до довгострокової підтримки: психосоціальна допомога, відновлення житла або безпечного проживання, працевлаштування, підтримка дітей, робота з травмою, а для сімей військовослужбовців/ветеранів - доступ до ветеранських сервісів, реабілітації та програм психічного здоров'я. Фінальна ланка - відновлення та, за потреби, репарації/компенсації/стратегічні справи, де роль БПД і правозахисних інструментів полягає в перетворенні «факту насильства» на реальний доступ до відшкодування і відновлення прав.

Рекомендаційний блок до цієї схеми зводиться до п'яти практичних правил: (1) оцінка ризику має бути стандартизована і обов'язково фіксована у кейс-файлі; (2) кейс-файл має бути єдиним та міжвідомчим, щоб прибрати повторне «доведення» постраждалою особою; (3) кваліфікація (КУпАП/КК) не повинна переривати сервісний супровід - безпека і підтримка є паралельними процесами; (4) наявність ознак СНПК/воєнного злочину повинна запускати спеціалізовані стандарти документування, але не «відбирати» ресурси захисту від домашнього насильства; (5) фінальний критерій ефективності - не кількість

постанов/вироків, а зменшення ризику повторного насильства і стабільне відновлення постраждалої особи.

Наведені рекомендації сформульовано як «мінімально життєздатний пакет» реформ взаємодії, спрямований на скорочення розривів маршруту постраждалої особи, мінімізацію ретравматизації та досягнення реальної, а не декларативної міжвідомчої узгодженості. Пріоритети визначено за сукупністю чотирьох орієнтирів: по-перше, проблем комунікації й уніфікації, які виявлено у науковому аналізі взаємодії суб'єктів; по-друге, судової логіки триваючого характеру домашнього насильства; по-третє, стандарту позитивних обов'язків держави щодо запобігання подальшому насильству й належної оцінки ризиків; по-четверте, вимог моніторингу Стамбульської конвенції та потреби інтегрувати підходи до різних доменів гендерно зумовленого насильства в умовах війни.

У короткостроковій перспективі (0–6 місяців) доцільно діяти там, де система найчастіше «ламається» вже на старті. Для поліції критично важливо запровадити стандартний «пакет первинних дій» у кожному виклику: ризик-оцінка, базовий план безпеки, мінімальний набір доказів і алгоритм скерування. Такий пакет повинен виходити з практичного постулату, що домашнє насильство майже ніколи не є одиничним епізодом, а отже фіксація лише «останнього інциденту» відтворює латентність і повторюваність. Для судів необхідно посилити захисний компонент у категоріях справ, де ціна помилки найбільша: у провадженнях щодо заходів захисту та в ситуаціях, коли кривдник апелює до житлових прав, має бути запроваджений обов'язковий аналіз ризику повторюваності й

майбутнього насильства за стандартом, який впливає з практики ЄСПЛ; мінімально - структурований тест у мотивувальній частині, щоб рішення не перетворювалося на формальність і не ігнорувало перспективний ризик. Для пробації ключовим завданням на цьому етапі є узгодження із судами й органами місцевого самоврядування процедури запуску програм для кривдників і контролю виконання - з урахуванням того, що рішення суду про застосування відповідних заходів спирається на процесуальні механізми, зокрема пов'язані зі ст. 39¹ КУпАП. [5] Для органів місцевого самоврядування першочерговим є ухвалення локальних протоколів «єдиного маршруту кейсу» і призначення відповідального координатора маршруту (кейс-менеджер або координаційна група), який відповідає не за «проведення наради», а за проходження людиною всіх ланок захисту без повторного «початку з нуля». Для Мінветеранів практичним кроком має стати інституційне входження до міжвідомчих рад з питань протидії домашньому насильству на рівні громад і регіонів як відповідь на зростання кейсів за участю військовослужбовців і як місток між ветеранською політикою та системою захисту від насильства. Для центрів БПД ключовою вимогою є «раннє підключення»: шаблон первинного звернення та консультації мають надаватися одразу після першої фіксації події (поліція/соцслужба), оскільки затягування процедур без ефективного захисту збільшує ризик повторного насильства - що прямо узгоджується з логікою рішень ЄСПЛ у справах про домашнє насильство.

Середньострокова перспектива (6–18 місяців) має бути присвячена інституційному «зшиванню» системи, тобто переходу від розрізнених дій до єдиної інфраструктури

взаємодії. Передусім потрібен уніфікований механізм комунікації суб'єктів - «єдиний кейс-файл» із можливістю обміну ключовими даними між поліцією, судом, соціальними службами, пробацією та БПД; саме цей інструмент відповідає на встановлену відсутність уніфікованого механізму комунікації і прибирає повторне «доведення» постраждалою особою одних і тих самих обставин у різних інституціях. Паралельно має бути подолана різномірність підходів судової системи: Національній школі суддів доцільно розробити методичні рекомендації щодо оцінки систематичності та ризиків і запровадити єдині стандарти мотивування - як інституційну відповідь на проблему неузгодженості політики у межах судоустрою. Далі необхідна інтеграція підходів до різних доменів ГЗН у воєнному контексті: Офісу Генерального прокурора і тренінговим інституціям варто сформулювати єдиний модуль потерпілоорієнтованого підходу, у якому домашнє насильство та СНПК розглядаються крізь спільні ризики, потреби захисту й сервісні маршрути, аби уникнути інституційної сегментації допомоги. Нарешті, ризик-менеджмент має стати стандартом, а не факультативною практикою: методики оцінки ризику та програми для кривдників, рекомендовані у матеріалах Ради Європи, мають бути адаптовані у локальні протоколи взаємодії та вбудовані у щоденні процедури суб'єктів реагування.

Довгострокова перспектива (18+ місяців) зводиться до створення холістичної моделі взаємодії, за якої постраждала особа здійснює мінімальну кількість кроків для безпеки й відновлення, а система сама «переносить» справу між інституціями без втрати темпу, доказів і відповідальності. Цей стандарт сформульовано як вимога будувати механізм

взаємодії за принципом холистичного підходу, щоб постраждала особа здійснила мінімальну кількість кроків для отримання допомоги та захисту [6, с. 413]. На рівні державної політики це означає, по-перше, стабільне фінансування сервісів і програм; по-друге, інституціоналізацію тренінгової інфраструктури як безперервної системи підготовки (HELP/НШСУ/ТЦПУ); по-третє, повну дезагрегацію даних і прозору оцінку ефективності, яка впливає з логіки baseline-моніторингу Стамбульської конвенції.

Підсумовуючи, слід констатувати, що у воєнний час насильство набуває не лише соціальної гостроти, а й інституційного виміру: воно перевіряє на міцність здатність держави забезпечувати безперервний захист постраждалої особи в умовах переміщення, руйнування інфраструктури та зростання психологічних і соціально-економічних стресорів. Найбільш навантаженими ланками системи реагування залишаються поліція як первинна точка фіксації й запуску захисних механізмів, суд як інституція оцінки ризиків і надання ефективних заходів захисту, соціальні служби як носій кейс-менеджменту та довгострокового супроводу, пробація як інструмент контролю виконання рішень і реалізації програм для кривдників, а також «місток» воєнного контексту - Міністерство у справах ветеранів України, без участі якого неможливо системно поєднати ветеранську реабілітацію, психічне здоров'я та сімейну безпеку. Виявлені проблеми мають структурний характер: відсутність уніфікованих механізмів комунікації та єдиної політики, а також схильність до «епізодизації» домашнього насильства (коли реагування зводиться до останнього інциденту) відтворюють повторюваність насильства, знижують готовність постраждалих звертатися по допомогу та

підривають довіру до інституцій. У такій ситуації «єдиний маршрут кейсу» постає як функціонально необхідна відповідь на системні збої: він переводить взаємодію з розрізнених «коридорів» у безперервний ланцюг «виявлення - безпека - документування - кваліфікація - судовий захист - контроль виконання - сервісна підтримка - відновлення», що узгоджується з холистичним підходом, стандартами ризик-оцінки та програм для кривдників і відповідає позитивним обов'язкам держави у практиці ЄСПЛ щодо запобігання подальшому насильству та забезпечення ефективних засобів захисту. Окремо слід врахувати процесуальний аспект: у провадженнях, де застосовується механізм програм для кривдників, постанова суду має містити обґрунтування направлення або ненаправлення особи для проходження програми для кривдників відповідно до ст. 39¹ КУпАП (з урахуванням процесуальних вимог після змін 2024 року).

Література:

1. UN Women. Three years of full-scale war in Ukraine roll back decades of progress for women's rights, safety and economic opportunities : press release, 19 February 2025 // United Nations in Ukraine. URL: <https://ukraine.un.org/en/289777-three-years-full-scale-war-ukraine-roll-back-decades-progress-women%E2%80%99s-rights-safety-and> (дата звернення: 21.02.2026).
2. Кіт Х., Шуневич К., Росохата Д., Буцак Я. Як розбудова системи реагування на ГЗН впливає на реагування на випадки СНПК: досвід України : звіт / дослідження виконане Аналітичним центром ЮрФем на замовлення Женевського центру демократичного контролю над збройними силами (DCAF). Львів, 2024. 46 с. URL: <https://www.dcaf.ch/sites/default/files/publications/documents/GBVinpeacetimeUkraine-UKR.pdf> (дата звернення: 21.02.2026).

3. Кримінальний кодекс України : Кодекс України; Кодекс, Закон від 05.04.2001 № 2341-III (ред. від 09.05.2025) // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/ed20250509> (дата звернення: 21.02.2026).

4. Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та інших законів України у зв'язку з ратифікацією Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами : Закон України від 22.05.2024 № 3733-IX // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/3733-20> (дата звернення: 21.02.2026).

5. Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі : постанова Кабінету Міністрів України від 22.08.2018 № 658 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/658-2018-%D0%BF> (дата звернення: 21.02.2026).

6. Білоус І. М. Система суб'єктів протидії домашньому насильству: проблеми взаємодії та шляхи їх вирішення // *Вісник кримінологічної асоціації України*. 2025. № 2 (35). Ч. 2. С. 406–415. DOI: 10.32631/vca.2025.2.65. URL: <https://vca.univd.edu.ua/index.php/vca/article/view/621> (дата звернення: 21.02.2026).

7. Руфанова В. М. Протидія домашньому насильству: виклики в умовах воєнного стану. *Activities of law enforcement agencies to ensure public safety and order during the legal regime of martial law : scientific monograph*. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2024. P. 296–320. ISBN 978-9934-26-442-9. DOI: 10.30525/978-9934-26-442-9-17. URL: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-442-9-17> (дата звернення: 22.02.2026).

8. Антонюк Н., Ліхолетова Ю. Домашнє насильство: практика Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду [Електронний ресурс]. *Судово-юридична газета* : вебсайт. 24.03.2023. URL: <https://sud.ua/uk/news/blog/265517-domashnye-nasilstvo-praktika-kasatsynogo->

[kriminalnogo-sudu-u-skladi-verkhovnogo-sudu](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/ed20250509) (дата звернення: 22.02.2026).

9. Тичина Д. М. Соціальна обумовленість криміналізації та генеза законодавства про кримінальну відповідальність за домашнє насильство в Україні. *Право і суспільство*. 2023. № 3. С. 352–359. DOI: 10.32842/2078-3736/2023.3.53. ORCID: 0000-0002-9430-6101 (дата звернення: 22.02.2026).

10. Мілорадова Н. Е., Доценко В. В. Особливості прояву домашнього насильства під час війни. *Габітус*. 2023. Вип. 47. С. 194–199. DOI: 10.32782/2663-5208.2023.47.34. URL: <https://habitus.od.ua/journals/2023/47-2023/34.pdf> (дата звернення: 23.02.2026).

11. Татаренко І. В., Канський О. А. Приватний та публічний виміри гендерно зумовленого насильства: від домашнього насильства до воєнних злочинів. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. № 5. Ч. 3. С. 99–108. DOI: 10.24144/2788-6018.2025.05.3.14. URL: <https://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/342697> (дата звернення: 23.02.2026).

12. Європейський суд з прав людини. Справа «Левчук проти України» (CASE OF LEVCHUK v. UKRAINE), заява № 17496/19 : рішення від 03.09.2020 (остаточне 03.12.2020) // Право на приватність (Харківська правозахисна група). 03.09.2020. URL: <https://privacy.khpg.org/1604922551> (дата звернення: 23.02.2026).

13. Україна. Report submitted by Ukraine pursuant to Article 68, paragraph 1 of the Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence (Baseline Report) : GREVIO/Inf(2023)12. Strasbourg Cedex : Council of Europe, 2023. 127 p. URL: <https://rm.coe.int/state-report-ukraine-baseline-evaluation/1680abd88d> (дата звернення: 23.02.2026).

14. UNFPA Ukraine. UN Report: Fueled by the War, Women and Girls in Ukraine Face Rising Tide of Gender-Based Violence // UNFPA in Ukraine (News & Stories). 01 Apr. 2025. URL: <https://ukraine.unfpa.org/en/news/fueled-war-women-and-girls-ukraine-face-rising-tide-gbv> (дата звернення: 23.02.2026).

15. Council of Europe Office in Ukraine. Publication on safe and effective programmes for perpetrators of domestic and sexual violence now in Ukrainian // Council of Europe Office in Ukraine. 12 February 2025. URL: <https://www.coe.int/en/web/kyiv/-/publication-on-safe-and-effective-programmes-for-perpetrators-of-domestic-and-sexual-violence-now-in-ukrainian> (дата звернення: 23.02.2026).

References:

1. UN Women. Three years of full-scale war in Ukraine roll back decades of progress for women's rights, safety and economic opportunities : press release, 19 February 2025 // United Nations in Ukraine. URL: <https://ukraine.un.org/en/289777-three-years-full-scale-war-ukraine-roll-back-decades-progress-women%E2%80%99s-rights-safety-and> (data zvernennya: 21.02.2026).
2. Kit Kh., Shunevych K., Rosokhata D., Bushchak Ya. Yak rozbudova systemy reahuvannia na HZN vplyvaie na reahuvannia na wypadky SNPK: dosvid Ukrainy : zvit / doslidzhennia vykonane Analitychnym tsentrom YurFem na zamovlennia Zhenevskoho tsentru demokratychnoho kontroliu nad zbroinymy sylamy (DCAF). Lviv, 2024. 46 s. URL: <https://www.dcaf.ch/sites/default/files/publications/documents/GBVinpeacetimeUkraine-UKR.pdf>. (data zvernennya: 21.02.2026).
3. Kryminalnyi kodeks Ukrainy : Kodeks Ukrainy; Kodeks, Zakon vid 05.04.2001 № 2341-III (red. vid 09.05.2025) // Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrainy» / Verkhovna Rada Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/ed20250509> (data zvernennya: 21.02.2026).
4. Pro vnesennia zmin do Kodeksu Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia ta inshykh zakoniv Ukrainy u zviazku z ratyfikatsiieiu Konventsii Rady Yevropy pro zapobihannia nasyilstvu stosovno zhinok i domashnomu nasyilstvu ta borotbu z tsymy yavyschamy : Zakon Ukrainy vid 22.05.2024 № 3733-IX // Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrainy» / Verkhovna Rada Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/3733-20> (data zvernennya: 21.02.2026).
5. Pro zatverdzhennia Poriadku vzaiemodii subiektiv, shcho zdiisniuiut zakhody u sferi zapobihannia ta protydii domashnomu nasyilstvu i nasyilstvu za oznakoju stati : postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 22.08.2018 № 658 // Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrainy» / Verkhovna Rada Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/658-2018-%D0%BF> (data zvernennya: 21.02.2026).
6. Bilous I. M. Systema subiektiv protydii domashnomu nasyilstvu: problemy vzaiemodii ta shliakhy yikh vyrishennia // Visnyk kryminolohichnoi asotsiatsii Ukrainy. 2025. № 2 (35). Ch. 2. S. 406–415. DOI: 10.32631/vca.2025.2.65. URL: <https://vca.univd.edu.ua/index.php/vca/article/view/621> (data zvernennya: 21.02.2026).
7. Rufanova V. M. Protydiia domashnomu nasyilstvu: vyklyky v umovakh voiennoho stanu // Activities of law enforcement agencies to ensure public safety and order during the legal regime of martial law : scientific monograph. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2024. P. 296–320. ISBN 978-9934-26-442-9. DOI: 10.30525/978-9934-26-442-9-17. URL: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-442-9-17> (data zvernennya: 22.02.2026).
8. Antoniuk N., Likholyetova Yu. Domashnie nasyilstvo: praktyka Kasatsiinoho kryminalnogo sudu u skladi Verkhovnoho Sudu [Elektronnyi resurs] // Sudovo-yurydychna hazeta : vebсайт. 24.03.2023. URL: <https://sud.ua/uk/news/blog/265517-domashnye-nasilstvo-praktika-kasatsiynogo-kriminalnogo-sudu-u-skladi-verkhovnogo-sudu> (data zvernennya: 22.02.2026).
9. Tychyna D. M. Sotsialna obumovlenist kryminalizatsii ta heneza zakonodavstva pro kryminalnu vidpovidalnist za domashnie nasyilstvo v Ukraini // Pravo i suspilstvo. 2023. № 3. S. 352–359. DOI: 10.32842/2078-3736/2023.3.53. ORCID: 0000-0002-9430-6101 (data zvernennya: 22.02.2026).
10. Miloradova N. E., Dotsenko V. V. Osoblyvosti proiavu domashnoho nasyilstva pid chas viiny // Habitus. 2023. Vyp. 47. S. 194–199. DOI: 10.32782/2663-5208.2023.47.34. URL: <https://habitus.od.ua/journals/2023/47-2023/34.pdf> (data zvernennya: 23.02.2026).
11. Tatarenko I. V., Kanskyi O. A. Pryvatnyi ta publichnyi vymiry henderno zumovlenoho nasyilstva: vid domashnoho nasyilstva do voiennykh zlochyniv // Analitychno-porivnialne pravoznavstvo. 2025. № 5. Ch. 3. S. 99–108. DOI: 10.24144/2788-6018.2025.05.3.14. URL: <https://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/342697> (data zvernennya: 23.02.2026).

12. Yevropeiskiyi sud z prav liudyny. Sprava «Levchuk proty Ukrainy» (CASE OF LEVCHUK v. UKRAINE), zaiava № 17496/19 : rishennia vid 03.09.2020 (ostatochne 03.12.2020) // Pravo na pryvatnist (Kharkivska pravozakhysna hrupa). 03.09.2020. URL: <https://privacy.khpg.org/1604922551> (data zvernennya: 23.02.2026).

13. Ukraina. Report submitted by Ukraine pursuant to Article 68, paragraph 1 of the Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence (Baseline Report) : GREVIO/Inf(2023)12. Strasbourg Cedex : Council of Europe, 2023. 127 p. URL: <https://rm.coe.int/state-report-ukraine-baseline-evaluation/1680abd88d> (data zvernennya: 23.02.2026).

14. UNFPA Ukraine. UN Report: Fueled by the War, Women and Girls in Ukraine Face Rising Tide of Gender-Based Violence // UNFPA in Ukraine (News & Stories). 01 Apr. 2025. URL: <https://ukraine.unfpa.org/en/news/fueled-war-women-and-girls-ukraine-face-rising-tide-gbv> (data zvernennya: 23.02.2026)

15. Council of Europe Office in Ukraine. Publication on safe and effective programmes for perpetrators of domestic and sexual violence now in Ukrainian // Council of Europe Office in Ukraine. 12 February 2025. URL: <https://www.coe.int/en/web/kyiv/-/publication-on-safe-and-effective-programmes-for-perpetrators-of-domestic-and-sexual-violence-now-in-ukrainian> (data zvernennya: 23.02.2026).

Rudenko M. V. From war crimes to domestic violence: the «continuum of violence» concept and challenges for criminal justice and social services. – Article.

This article examines the interconnection between war crimes with gendered consequences and domestic violence in Ukraine through the lens of the «continuum of violence» concept. It proceeds from the premise that, under conditions of full-scale war, risks of violence are not confined to isolated «incidents» or separate jurisdictions: practices of control, coercion, stalking, and harm may shift in form and intensity, yet they form an uninterrupted trajectory of victimization-from «everyday» manifestations in the private sphere to conflict-related sexual violence, and vice versa. The

study demonstrates that such continuity exposes a systemic deficiency in responses-namely, the fragmentation of criminal justice and social services-which forces the victim/survivor to repeatedly recount the history of violence, increases the risk of secondary victimization, and encourages an «incident-by-incident» approach to ongoing abusive behaviour. Drawing on an analysis of domestic regulation, case law, and international standards (the State’s positive obligations and the Istanbul Convention), the article substantiates the need for a coordinated, survivor-centred case pathway that integrates safety, documentation, legal qualification, procedural support, and recovery. It proposes a model of a «single case pathway» and a «single case file» as tools of integration, including standardized initial risk assessment, the «one contact-multiple services» principle, minimization of repeated interviews, and confidentiality safeguards when sharing the minimum necessary data. The article emphasizes the role of courts in reasoning decisions with due regard to the risk of повторюваності (repeat/recurrence) and highlights the importance of probation and perpetrator programmes as instruments for preventing reoffending. Recommendations are formulated for the short-, medium-, and long-term, aimed at reducing the recurrence of violence, improving the quality of disaggregated data, and strengthening inter-agency accountability for the ultimate outcomes of protecting victims’ rights during wartime.

Keywords: gender-based violence; domestic violence; continuum of violence; conflict-related sexual violence; war crimes; criminal justice; social services; Istanbul Convention.

Авторська довідка:

Руденко Микола Васильович – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри публічного та приватного права Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля, Заслужений юрист України, <https://orcid.org/0000-0002-8461-7627>

Дата подачі автором 03.03.2026.

Дата прийняття після рецензування 18.03.2026.

Дата публікації 09.05.2026.